

В основі другої концепції визначень лежить передумова надання послуг, насамперед, населенню. Сфера послуг – це сукупність галузей, підгалузей, видів діяльності, функціональне призначення яких у системі суспільного виробництва проявляється у виробництві і реалізації послуг для населення.

Сфера послуг функціонально різноманітна і включає широкий спектр галузей. У зв'язку з цим слід відзначити особливу необхідність розглядати цю сферу вже не як єдину галузь, а як масштабний сектор економіки, що володіє розгалуженою складною структурою з рухливими кордонами.

У сучасних умовах сфера послуг (третинний сектор) в багатьох аспектах визначає основні макроекономічні параметри. У більшості країн постійно збільшуються обсяги виробництва сфери послуг та її частка в структурі ВВП, зростає чисельність зайнятих в ній, розвивається міжнародна торгівля послугами. Тенденція збільшення частки доходів від сфери послуг у структурі ВВП намітилась у деяких країнах ще у 60–70-ті роки ХХ ст. і на даний час, за оцінками Всесвітнього банку, складає близько 68% світового ВВП.

Роль цього сектора в сучасній економіці пов'язана не тільки з його перевагою в структурі сучасного господарства, а й у формуванні ключових факторів економічного зростання, таких як наукове знання, нематеріальні форми накопичення, глобалізація господарської діяльності.

Стає все більш очевидним необхідність адекватної сучасним вимогам державної політики в сфері послуг, ключовими завданнями якої повинні стати: стимулювання підприємництва, розширення інноваційної діяльності, освоєння нових сучасних видів послуг, інтенсивне залучення інвестицій, використання факторів постіндустріального розвитку. Необхідно визначити пріоритетні види послуг відповідно до базових критеріїв, які оптимізують вибір: інтелектуальний характер; стабільність споживчого попиту; експортний потенціал.

О.О. Ревякін, асп. (*Європейський університет, Київ*)

МЕХАНІЗМ ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Економічне становище України протягом останніх років характеризується значним розширенням масштабів тіньової економіки та посиленням її впливу на соціально-економічне життя суспільства.

Тінізація економіки зумовлює структурні деформації і диспропорції суспільно-економічного розвитку, гальмує процеси державотворення в країні, не сприяє курсу демократизації суспільства та європейської інтеграції України. Паралельне функціонування двох секторів – легального та тіньового – ускладнює стабільний розвиток економіки країни. Поряд з офіційною діловою активністю існує і тіньова ділова активність, яка має величезний розмах, незважаючи на зростаючі економічні та адміністративні заборони.

Особливого значення на сьогодні набула проблема легалізації тіньового сектора, обумовлена певною сукупністю об'єктивних і суб'єктивних факторів. По-перше, в умовах переходу до ринкових відносин частка тіньової економіки збільшується. По-друге, за умов перехідних перетворень держава не володіє сталим і діючим механізмом звуження та легалізації тіньових процесів. Пошук вирішення протиріч впливу тіньового сектора економіки на господарські процеси лежить на шляху формування і вдосконалення механізму взаємодії неофіційного та офіційного секторів економіки в напрямку легалізації, виявлення форм і методів впливу на тіньові й офіційні відносини.

Тінізація економіки України, як свідчить в останні роки, набула значних обсягів та специфічних форм прояву. Згідно оцінок вітчизняних та зарубіжних фахівців в останні роки, її рівень в межах країни становить 28–32% ВВП. Такий розмір тіньового сектору створює перепони для реалізації ефективної економічної політики, реалізації соціальних програм та інтеграції у світове співтовариство. У тих або інших формах тіньова економіка властива будь-якій економічній системі. Повністю викоринити тіньову економіку неможливо. Реальним є зменшення її масштабу і знищення найбільш небезпечних для суспільства наслідків.

Тіньова економічна діяльність в економічній сфері відбиває ефективність відтворення розподільного механізму в економіці і являє собою сукупність переважно легальних, але неконтрольованих операцій, що здійснюються на основі спотворення їх реальних параметрів (обсягів, витрат, цін, тощо) і проводяться з метою повного або часткового ухилення від сплати податків, вивозу капіталу за кордон, його конвертації та легалізації, обороти за якими не відображаються в статистичному обліку в явній формі і не виявляються в межах діючого законодавства.

Заохочування працівників підприємства до реалізації поставлених перед ними цілей і завдань за умов легалізації тіньової економіки є об'єктивною необхідністю й усвідомлюється всіма

керівниками. Однак протягом тривалого періоду наука управління персоналом перебільшувала значення матеріальних стимулів. У результаті проведених досліджень встановлено, що задоволеність працівників матеріальними умовами праці (заробітною платою, матеріальною допомогою та ін.) далеко не у всіх випадках приводить до підвищення продуктивності праці.

Як свідчить практика, найбільш ефективними стимулюючими чинниками є відповідність виконуваної роботи потребам людини у визнанні її як особистості і можливість самовираження. Наприклад, у результаті одного з численних опитувань робітників, проведених з метою з'ясування їхніх відносин до праці, було виявлено, що головним їх бажанням є впевненість у постійній зайнятості, потім потреба у визнанні і повазі, а також інтерес до роботи. Подібні настрої працівників багатьох змушують керівників підприємств надавати більшого значення не адміністративним методам управління і матеріального стимулювання, а мотивації праці.

Одна з найважливіших функцій менеджменту, що являє собою заохочення працівника чи групи працівників до діяльності по досягненню цілей підприємства через задоволення їхніх власних потреб. Головними важелями мотивації до ефективної праці є, як відомо, контроль виконання тих чи інших робіт, стимули та мотиви. Під стимулом звичайно розуміють матеріальну винагороду визначеної форми, наприклад, заробітну плату. У той же час, на відміну від стимулу мотив є внутрішньою спонукальною силою: бажання, потяг, орієнтація, внутрішні установки та ін. Все це позитивно впливає на прояв тінізації економіки. Слід також констатувати, що до останнього часу в боротьбі з тінізацією економіки брали участь в основному правоохоронні та контролюючі органи виконавчої влади. Таким чином, як показує вітчизняний і зарубіжний досвід, одним із дієвих методів є створення ефективного механізму мотивації соціально відповідальної праці на підприємстві.

Н.Г. Ушакова, канд. екон. наук, проф. (ХДУХТ, Харків)

Н.Л. Савицька, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

ЕФЕКТИВНІ ІНСТРУМЕНТИ ТРЕЙД-МАРКЕТИНГУ

Трейд-маркетинг представляє сукупність знань і дій, спрямованих на просування товару в торгівлі. Він представлений цілим комплексом маркетингових заходів, що сприяють збільшенню